

Udgivet 19.12.2024

Fravænning i ammetantesystemer - kalvene stjæler fra hinanden

Ved gradvis fravænning i ammetantesystemer er det vigtigt at tage højde for aldersspredningen af kalvene.

Af Maja Bertelsen

Ammetantesystemet vinder stille og roligt indpas hos danske økologiske mælkeproducenter. I et ammetantesystem sættes kalven efter adskillelse fra sin mor til en anden ko – typisk en udsætterko – hvor kalven patter alt sin mælk. Typisk deler 2-4 kalve den samme ammetante.

Båndet mellem ammetanten og ammekalvene varierer fra ko til ko og system til system. Nogle gange dannes, der et stærkt bånd, og i andre tilfælde er der i højere grad er tale om, at ammetanten accepterer kalvene, og kalvene ved, hvor de kan få mælk. Generelt oplever flere landmænd, at når ammetanterne og deres kalve opstaldes i grupper, så er der en udpræget delepolitik blandt kalvene, hvor kalvene godt kan finde på at tage en tår mælk hos en anden ko end deres ammetante, når muligheden byder sig.

Gradvis fravænning kan være en fordel

Fravænning og separation udløser, lige som i systemer hvor hver ko tager sig af sin egen kalv, et kraftigt respons hos både ammetanten og kalvene. Derfor arbejdes der meget på at finde en løsning, hvor adskillelsen og

ophøret med mælk gøres mere skånsomt og gradvist, gerne med en nedtrapning af mælkeindtaget.

Ammetantesystemet har bedre muligheder for gradvis nedtrapning, og mange producenter vælger allerede i dag en strategi med at fjerne en ammetante fra gruppen ad gangen. Så deles kalvene enten om den mælk, der er tilbage, eller overgår helt til foder. På den måde mister kalven ikke alle velkendte køer på én gang, og den bliver i samme sociale og fysiske miljø, med velkendte ressourcer.

Yngre kalve fortrænges fra mælken, når antallet af ammetanter reduceres

Forskning indenfor systemer med ammetanter er meget begrænset på nuværende tidspunkt, så vi ved ikke særlig meget om de detaljerede dynamikker. Et dansk studie publiceret i 2024 i *Journal of Dairy Science Communications* har dog kigget nærmere på et ammetantesystem i forbindelse med fravænning.

Hovedkonklusionen fra studiet var, at de ældste kalve i en fællesboks med ammetanter og kalve, fortsatte med at bruge lige så lang tid på at patte, når deres ammetante blev fjernet fra boksen, som de gjorde, mens deres ammetante var der. Det lykkes altså ikke at reducere de ældste kalves pattetid ved at fjerne deres ammetante, i stedet blev de yngre kalve i gruppen i højere grad fortrængt og måtte dele den mælk, som ellers var tiltænkt dem.

Aldersspredningen blandt kalvene i en gruppe kan derfor have stor betydning for, om metoden kan anvendes med succes eller ej. Har man en meget lille aldersspredning i en fællesboks er det potentielt stadig en metode, der kan sikre at mælkeindtaget sænkes gradvist for alle kalve,

men er der større aldersspredning og blanding af kødkryds og malkeracer, skal man være opmærksom på, at det går ud over de yngste og mindste.

Hvorvidt det samlede fravænningsrespons over hele fravænningsperioden ender med at være mindre end ved en pludselig fravænnelse af alle ammetanter og kalve vides ikke. Det mangler også stadig at blive undersøgt, hvordan ammetanterne påvirkes af fravænnelsen, både dem, der tages ud, og dem som bliver tilbage og bliver pattet af gradvist flere kalve.

Metode fra ny forskning

I studiet, som vi nævner i afsnittet herover, fulgte man 32 kalve (enten mælkeracekryds eller kødkryds) på en kommerciel, økologisk bedrift i forbindelse med fravænnelse fra deres ammetante. Kalvene blev sat til en ammetante i en enkeltboks, når de var 1-2 uger gamle. Inden da havde de pattet deres egen ko. Når kalvene fik lov at patte ammetanten uden problemer, blev ammegruppen flyttet til en fællesboks med andre ammetanter og kalve.

Fravænnelsen blev udført ved at fjerne én ammetante ad gangen, fra en gruppeboks med 4-6 ammetanter, med deres i alt 6-11 kalve.

Ammetanten til de ældste kalve i gruppen blev taget ud først. Der blev samlet data fra i alt 5 fællesbokse. Når kalvene blev ca. 3 måneder gamle startede fravænnelsen, hvor en ammetante fjernes ad gangen, hver 7. dag. Kalvene var i gennemsnit 113 dage gamle, når deres ammetante blev fjernet, og vejede i gennemsnit 190 kg for kødkryds og 167 kg for mælkeracer. Der blev lavet videooptagelser af fællesboksen i timerne før og efter en ammetante blev taget ud og adfærden analyseret herfra.

Resultater fra ny forskning

Kalvene pattede lige lang tid på "deres egen" ammetante og andre ammetanter, i perioden før den første ammetante blev taget ud af fællesboksen. Kalvene pattede i alt ca. 43 min over en sammenhængende 18 timers periode. Ud af alle kalvene var der dog en håndfuld, som kun blev observeret patte på deres egen ammetante (~16%).

Pattetiden (i de første 18 timer) blev ikke mindre for de ældste kalve, når deres ammetante blev taget ud, da de kompenserede og pattede længere på de andre ammetanter i gruppen. Derudover observerede man, at kødkrydskalve, efter deres ammetante var taget ud, havde en øget pattetid sammenlignet med mælkeracekalvene.

Reference

Margit Bak Jensen, Laura E. Webb, Mette Vaarst, Eddie A.M. Bokkers, (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666910223001370?via%3Dihub>)

Gradual weaning of 3-month-old calves from foster cows in dairy production, JDS Communications, Volume 5, Issue 5, 2024, Pages 406-410, ISSN 2666-9102, <https://doi.org/10.3168/jdsc.2023-0470>.

(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666910223001370?via%3Dihub>)

**Funded by
the European Union**
NextGenerationEU

For mere information

Maja Bertelsen

Specialkonsulent

Kvæg,
dyrevelfærd

+45 20 37 86 49

mabe@icoel.dk

Iben Alber

Christiansen

Specialkonsulent

Kvæg,
dyrevelfærd,
afgræsning

+45 61 97 49 09

iben@icoel.dk